

מיליון כס'
1300

קול צופיין

קול צפ"ן: נשאו קול יחדו ירגנו

מטות מסעי תשפ"ו השיעור השבועי מיסודו של מרן הראשון לציון הרה"ג המקובל האל-קי הרב **מרדכי אליהו** זצוק"ל

השיעור נמסר ע"י הרה"ג **שמואל אליהו** הרב הראשי של צפת

ארץ ישראל השלימה

אחדות העם - רק בארץ ישראל

חכמינו אמרו שבכל מקום שמפסידים את ארץ ישראל מפסידים גם את האחדות. שאין לך ארץ שמחברת את עם ישראל יותר מארץ ישראל. כך אומר הזוהר (ח"ג צג, ב) על הפסוק (שמואל ב' ז כג) "וְגַם קָעַמְךָ כְּיִשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאַרְצָךְ". שדווקא בארץ עם ישראל נקרא גוי אחד ולא במקום אחר. בחוץ לארץ עם ישראל מפוזר ומפורד. כל אחד עם השפה שלו וכל אחד עם המנהגים שלו.

לכן התורה מתארת פירוד בעם, בכל מקום שהיא מתארת את הגלות. היא אומרת לנו שבגלות נהיה מפוזרים ביותר ממאה מדינות. "ואתכם אזרה בגוים". ומפרש שם רש"י שזו מידה קשה, מפני שכאשר בני מדינה גולים למקום אחד הם רואים זה את זה ומתנחמים, אבל ישראל נזרו כמזרה – כמו אדם שזורה שעורים בנפה, ואין אחת מהן דבוקה בחברתה. ובאמת כך היה. עם ישראל התפזר בכל העולם גם בשנחאי, גם בסיביר, גם בהודו וגם בניו זילנד. אין מדינה שלא היו בה יהודים.

הטעות של בני גד ובני ראובן

זו הייתה הטעות של בני גד ובני ראובן. הם מאסו בארץ ישראל המערבית והפסידו גם את האחדות. משה תוקף אותם על שתי הטעויות שלהם. על האחדות הוא אומר "הַאֲחִיכֶם יָבֹאוּ לְמִלְחָמָה וְאַתֶּם תֵּשְׁבוּ פָּה". ועל מאיסת הארץ הוא מוכיח אותם "וְלָקְחָה תְּנִיאוֹן אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם ה' ". אם אתם רוצים להתאחד עם עם ישראל תסייעו בכיבוש עבר הירדן המערבי.

ערבות הדדית - רק בעבר הירדן המערבי

את כל הסיפור של הערבות ההדדית של "כל ישראל ערבים זה לזה" לומדים מהסיפור של חרם עכן. שם אומר ה' ליהושע "חטא ישראל" וכל עם ישראל נענש במלחמת העי בגלל חטאו של יחיד. שכאשר עברו ישראל את הירדן - נהיו ערבים אחד בשביל השני. וכך מסביר רש"י (דברים כט כה) "שאף על הנגלות לא ענש את הרבים עד שעברו את הירדן משקבלו עליהם את השבועה בהר גריזים ובהר עיבל ונעשו ערבים זה לזה".

בין המצרים - התעוררות לגאולה

בין המצרים - מדרגה גבוהה

אנחנו יודעים שיש שלוש נבואות של פורענות, ואחר כך שבע נבואות של נחמה "שבע דנחמתא". החלוקה של שלוש ושבע היא תמיד ביטוי לספירות: השלוש הן כנגד ההבנה 'כתר', חכמה ובינה' והשבע הן כנגד המימוש המועשי. לפי זה, שלוש נבואות הפורענות עד תשעה באב העוסקות בצער של החורבן צריכות לעורר את הרצון שלנו לגאולה אמיתית. את ההבנה ואת החכמה של הגאולה. ובשבע נבואות הנחמה - נלמד איך ליישם את הרצון לגאולה שנוצר בין המצרים. המטרה של בין המצרים אינה דכאון וצער. הצער נועד לעורר את הרצון לגאולה. לכן עושים תיקון חצות גם ביום ולא רק בלילה בין המצרים. שכאשר רואים כמה רע ואכזר שלטון הרשע באיראן וכד' וכמה טוב אפשר להביא לעולם בגאולה, מיד משתוקקים לגאולה.

בני גד ובני ראובן: שתי טענות שהן אחת

משה רבנו עומד בעבר הירדן המזרחי, והוא מתפלל 515 תפילות כדי להיכנס לעבר הירדן המערבי. בוכה וצוועק: "אעברה נא ואראה את הארץ". כל זאת למרות שהוא נמצא כבר בעבר הירדן המזרחי שהיא גם ארץ ישראל, חלק מגבולות ההבטחה. מסתבר שמשה רבנו רוצה לבוא לעבר הירדן המערבי דווקא בגלל מעלתו הגדולה. הפלא הגדול על בני גד ובני ראובן שרואים כי משה מתפלל כל כך להכנס לעבר הירדן המערבי דווקא. ולהם יש אפשרות להכנס לארץ ישראל ולגור בה, והם מוותרים.

האמת היא שיש לבני גד ובני ראובן שתי בעיות. הראשונה - שאין להם ערבות הדדית. ה"אחיים יבואו למלחמה ואתם תשבו פה?" האם אינכם מרגישים שאנחנו עם אחד, כאיש אחד בלב אחד? איך אתם נפרדים מעם ישראל. הבעיה השנייה היא שהם מחלישים את לב העם. משה אומר להם: "וְלָקְחָה תְּנִיאוֹן אֶת לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מֵעֵבֶר אֶל הָאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן לָהֶם".

דוד המלך מלמד אותנו שעיקר חטא המרגלים היה בזה שהם לא אהבו את ארץ ישראל. "וַיִּמָּאֲסוּ בְּאֶרֶץ כְּנָעַן חֲמֹדָה לֹא הָאָמִינוּ לְדַבְּרוֹ" (תהילים קו כד). כשלא אוהבים - רואים רק את הרע שלה והם אומרים "ארץ אוכלת יושביה". כשלא אוהבים - כל קושי הופך את הכיבוש לבלתי אפשרי, זו סיבת הפחד מהענקים. לעומתם כלב ויהושע אהבו את הארץ ואמרו "טוֹבָה הָאֶרֶץ מְאֹד מְאֹד". והם אומרים "עֲלֵה נַעֲלֶה וְנִרְשְׁנוּ אֹתָהּ כִּי יָכוֹל נוֹכַל לָהּ" (במדבר יג).

בני גד וראובן אוהבים את הארץ פחות מהצאן שלהם

התורה מספרת לנו שבני גד וראובן אהבו את הצאן והבקר שלהם יותר מהבנים שלהם. "וַיִּגְשׁוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ גְדֵרְתָּ צֹאן גִּבְעָה לְמִקְנֵנוּ פֹה וְעֵרִים לְטָפְנוּ" (במדבר לב). "חסים היו על ממונם יותר מבניהם ובנותיהם". הם אהבו את הצאן והבקר גם יותר מהבנים שלהם וגם יותר מארץ ישראל. הם רואים את משה מתפלל תקט"ו תפילות בשביל לעבור את הירדן ומבינים שזה המקום הראוי כעת לעם ישראל, אעפ"כ הם מעדיפים את מקום המרעה לצאן והבקר ולא את הארץ. זה מלמד על סדר עדיפות עקום שמביא בסוף קלקולים גדולים.

תיקון לאהבת הארץ

חכמינו אמרו שצריך לחזק את אהבת הארץ. וכיצד עושים זאת? בין השאר על ידי כוונה נכונה בברכת המזון. כך אמרו חכמינו "תניא רבי אליעזר אומר כל שלא אמר ארץ חמדה טובה ורחבה בברכת הארץ, ומלכות בית דוד בבונה ירושלים - לא יצא ידי חובתו" (ברכות דף מח/ב). חובתנו לדעת שארץ ישראל היא ארץ שצריך לחמוד אותה. היא גם ארץ טובה כמו שכתוב בפסוק "כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵבִיאָךְ אֶל אֶרֶץ טוֹבָה, אֶרֶץ נָחֳלִים מֵיִם עֵינֶיךָ וְתַהֲלֹמֶת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר. אֶרֶץ חֹטֶה וְשֹׁעֵרָה וְגִפְנִים וְתַאֲנָה וְרִמּוֹן אֶרֶץ זֵית שֶׁמֶן וְדִבְשָׁ. וְכו' וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבִרְכָתָהּ ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאֶרֶץ הַטּוֹבָה אֲשֶׁר נָתַן לָךְ". (דברים ח).

רמב"ם מלמד אותנו אהבת הארץ

הרמב"ם (הלכות מלכים פרק ה הלכה י) כותב בספר ההלכה שלו כי "גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה וכן הוא אומר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו". מקור הסיפור בגמרא (כתובות ק"ב/א) שמספרת כמה וכמה סיפורים על חכמי ישראל שכלל שהיו יותר גדולים בתורה - כך הם היו יותר אוהבים את ארץ ישראל. ומרן אבא זצוק"ל היה מחבב מאוד את ספר "שער החצר" שכתב הרב דוד בן שמעון זצוק"ל שיש בו תר"ג שבחים על ארץ ישראל.

קרנו בגדים ביציאתם מהארץ

במדרש מובא על חכמי ישראל שבכו ביציאתם מהארץ וקרעו את בגדיהם כמו אבלים ב"מ. "מעשה ברבי יהודה בן בתירא ורבי מתאי בן חרש ורבי חנניה בן אחי רבי יהושע ורבי נתן, שהיו יוצאים לחוץ לארץ, והגיעו לפלטיא, וזכרו את ארץ ישראל, זקפו עיניהם וזלגו דמעותיהם וקרעו בגדיהם, וקראו את המקרא הזה "וִירְשָׁתָם אֹתָהּ וַיִּשְׁבְּתָם בָּהּ. וַיִּשְׁמְרָתָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל הַחֻקִּים וְאֵת הַמִּשְׁפָּטִים". אמרו: "שייבת ארץ ישראל שקולה כנגד כל המצוות שבתורה" (ספרי ראה נג). והיה מו"ר אבא זצוק"ל שואל מתי ראיתם אנשים שטסים לחו"ל ובוכים ועושים קריעה בשעה שהמטוס ממריא לחו"ל. כך הייתה אהבת ארץ ישראל של גדולי חכמי ישראל.

לכן עתה יגלו בראש גלים

כנגדם עומדים בני גד וראובן שמזלזלים בערכה של ארץ ישראל ומעדיפים את אהבת הצאן, הבשר והחלב שהם נותנים, על אהבת הארץ. עליהם כתב הנביא עמוס (ו) "הַשֹּׁכְבִים עַל מְטוֹת שָׁן וְסֻרְחִים עַל עֲרֻשׁוֹתָם וְאֹכְלִים כָּרִים מִצֹּאן וְעֹגְלִים מִתּוֹךְ מִרְבֵּק". הוא מפרט את עונשם "לכן עתה יגלו בראש גלים". שזה היה עונשם של בני גד וראובן שגלו מארץ ישראל ארבעים שנה לפני גלות עשרת השבטים.

כך אמרו חכמים במדרש "וכן אתה מוצא בבני גד ובני ראובן שהיו עשירים והיה להם מקנה גדול, וחבבו את ממונם וישבו להם חוץ מארץ ישראל, לפיכך גלו תחילה מכל השבטים, שנאמר (דה"א ה, כו) "וַיִּגְלֹם לְרֹאשׁוֹ וּלְגִידוֹ וּלְחֻצֵי שִׁבְטֵי הַמְּנוּשָׁה". ומי גרם להם? על שהפרישו עצמם מן אחיהם בשביל קניינם" (במד"ר כב, ז).

"גדולי החכמים היו מנשקין על תחומי ארץ ישראל ומנשקין אבניה ומתגלגלין על עפרה וכן הוא אומר כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחוננו"

בני גד וראובן מייצרים חוסר האמון

חוסר האמון של משה

לכן משה לא כל כך מאמין להם כשהם מבטיחים לעזור לעם ישראל. שבתחילה הם באים אל משה בבקשה מנומסת. "וַיֹּאמְרוּ אִם מִצִּיאֵנוּ חֵן בְּעֵינֶיךָ יִתֵּן אֶת הָאֶרֶץ הַזֹּאת לְעַבְדֶּיךָ לְאֻחָזָה אֶל תַּעֲבֹרְנוּ אֶת הַיַּרְדֵּן" הם מכירים שה' הכה את הארץ לפניהם "הָאֶרֶץ אֲשֶׁר הָכָה ה' לְפָנֵינוּ עֲדַת יִשְׂרָאֵל". הם נזהרים ולא אומרים כוחי ועוצם ידי למרות גבורתם של בני גד.

לעומת דבריהם המנומסים משה תוקף אותם ולא פותח אליהם בדברי שלום כמו שפתח מול סיחון ועוג. הוא משווה אותם למרגלים שגרמו נזק לכלל ישראל. "וְהִנֵּה קִמַּתְם תַּחַת אֲבִיתִים תַּרְבּוּת אֲנָשִׁים חֲטָאִים לִסְפּוֹת עוֹד עַל חֲרוֹן אַף ה' אֵל יִשְׂרָאֵל". הוא לא שואל אותם אם הם מתכוונים להשתתף בכיבוש הארץ ויוצא מתוך הנחה שהם רוצים להשתמש. ומפני מה לא שאל אותם בתחילה על כך?

תנאי כפול פעמיים

גם אחרי שהם מתחייבים לו "וַאֲנַחְנוּ נַחֲלִץ חֲשִׁים לְפָנֵינוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" הוא עושה איתם תנאי כפול שעד היום נקרא על שמם, "תנאי בני גד ובני ראובן". - "אם תַּעֲשׂוּן אֶת הַדָּבָר הַזֶּה אִם תַּחֲלֹצוּ לְפָנֵינוּ ה' לְמִלְחָמָה וְכו' - וְהִיְתָה הָאֶרֶץ הַזֹּאת לָכֶם לְאֻחָזָה לְפָנֵינוּ ה'. וְאִם לֹא תַעֲשׂוּן כֵּן - הִנֵּה חֲטָאתֶם לַה' וְדַעְנוּ חֲטָאתְכֶם אֲשֶׁר תִּמָּצֵא אֵתְכֶם". דהיינו לא תקבלו את נחלת עבר הירדן המזרחי.

הוא לא סומך על הבטחתם בפניו וחוזר על החובה לעשות תנאי כפול גם לפני אֶלְעָזָר כֹּהֵן וְיְהוֹשֻׁעַ בֶּן נּוּן וְרָאשֵׁי אֲבוֹת הַמִּטּוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל. הוא אומר להם "אם יַעֲבְרוּ בְנֵי גֵד וּבְנֵי רְאוּבֵן אֵתְכֶם אֶת הַיַּרְדֵּן כָּל חֲלוּץ לְמִלְחָמָה לְפָנֵינוּ ה' וְנִכְבְּשָׁה הָאֶרֶץ לְפָנֵינוּ - וְנִתַּתְם לָהֶם אֶת אֶרֶץ הַגִּלְעָד לְאֻחָזָה: וְאִם לֹא יַעֲבְרוּ חֲלוּצִים אֵתְכֶם - וְנִאֲחִזּוּ בְּתִכְכֶם בְּאֶרֶץ כְּנָעַן".

גם יהושע וישראל חושדים בהם

גם אחרי שכבר כבשו את הארץ יהושע ובני ישראל חושדים בבני גד וראובן כי הם הולכים למרוד בה' ולעבוד ע"ז. כך קורה אחרי שבני גד וראובן חוזרים לעריהם "וַיָּבֹאוּ בְנֵי רְאוּבֵן וּבְנֵי גֵד וַחֲצִי שִׁבְטֵי הַמְּנוּשָׁה שָׁם מִן־בְּנֵי הַיַּרְדֵּן מִן־בְּנֵי מִדְבַּר הַיַּרְדֵּן" (יהושע כב). יהושע ובני ישראל מתארגנים מיד למלחמה בלי לברר מה קורה "וַיִּקְהֲלוּ כָל־עַדַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שְׁלֹה לַעֲלֹת עֲלֵיהֶם לְצָבָא". פונים בני ישראל לבני גד וראובן במילים קשות מאוד "מָה הַמַּעַל הַזֶּה אֲשֶׁר מַעַלְתֶּם בְּאַלְהֵי יִשְׂרָאֵל לָשׁוּב הַיּוֹם מֵאַחֲרֵי ה' בְּבִנְיַתְכֶם לָכֶם מִן־בְּנֵי הַיַּרְדֵּן הַיּוֹם בְּה'?"

הַנְּרָאָה אֱלֹו" גם יצחק פועל רק בעבר הירדן המערבי, ובעבר הירדן המזרחי, במעבר יבן נאבק עם יעקב שרו של עשו כדי שלא יכנס לארץ ישראל המקודשת, לעבר הירדן המערבי.

‘עקב נספד בעבר הירדן המזרחי ונקבר בעבר הירדן המערבי

גם בקבוצת יעקב כתוב שהמשלחת הגדולה מגיעה לעבר הירדן המזרחי, ולא דרך ארץ פלישתים או דרך ערד. בדרך שעתידים בני ישראל לעלות לארץ ישראל אחרי יותר ממאה שנים. שם כתוב "וַיָּבֹאוּ עַד גִּזְרֵי הָאֶסְדָּא אֲשֶׁר בְּעֶבֶר הַיַּרְדֵּן וַיִּסְפְּדוּ שָׁם מִסְפַּד גָּדוֹל וַיִּכְבַּד מְאֹד וַיַּעַשׂ לָאֲבִיו אֶבֶל שִׁבְעַת יָמִים" (בראשית ז). אחר כך בניו נפרדים מכל המצרים, והם נושאים אותו לבדם לקבורה במערת המכפלה בעבר הירדן המערבי.

ביכורים מעבר הירדן?

יש מחלוקת אם מביאים בכורים מעבר הירדן המזרחי. "ואלו מביאין וקורין, מן העצרת ועד החג, משבעת המינים, מפרות שבעה הרים, מתקירות שבעמקים, ומזית שמן, מעבר הירדן. רבי יוסי הגלילי אומר, אין מביאין בכורים מעבר הירדן, שאינה ארץ ובה חלב ודבש". (ביכורים א י). ופסק הרמב"ם שמביאים ביכורים מארץ סיחון ועוג רק מדרבנן.

"מצות עשה להביא בכורים למקדש ואינם נוהגין אלא בפני הבהית ובארץ ישראל בלבד שנאמר ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך ומביאין בכורים של דבריהם מערי סיוחן ועוג ומסוריא שהקונה בסוריא כקונה בירושלים אבל עעמון ומואב ובבל אע"פ שהן חייבין בתרומה ובמעשרות מדבריהם אין מביאין מהן בכורים ואם הביא בכורים מחוץ לארץ אינן בכורים". (רמב"ם בכורים פרק ב א).

לעתיד מתקנים שלוש מדרגות עליונות

אברהם ירש עמון מואב ואדום

אחרי שאמרנו כי עבר הירדן המערבית היא בדרגה יותר גבוהה, צריך לומר כי מעלה גבוהה מיוחדת גם בעבר הירדן המזרחי. שכאשר אברהם מנצח את ארבעת המלכים כדלעיל וחבריו, הוא יורש מהם את כל ארצות הרפאים שנכבשו לפני שנפלו בקרב לפניו. בכלל הארצות הללו נמצאות עמון ומואב ואדום שנכבשו לפני כן על ידיהם. אברהם מוריש את עבר הירדן המזרחי ללוט בזכות שלא הלשין עליו במצרים (רש"י דברים ב' ה'). לוט חוזר להיות כפוי טובה. צאצאי לוט הם עמון ומואב שממשיכים קצת את ההתנהגות של סדום ועמורה, לכן נאמר בהם "לֹא־יָבֹא עִמּוֹנִי וּמוֹאָבִי בְּקֶהֱלָהּ ה' גַּם דֹּר עֲשִׂירֵי לֹא־יָבֹא לָהֶם בְּקֶהֱלָהּ ה' עַד־עוֹלָם".

ובמה הם ממשיכים את כפיות הטובה של סדום "על־דָּבָר
אֲשֶׁר לֹא־קִדְמוּ אֶתְכֶם בְּלַחֵם וּבַמַּיִם בְּדַרְךְ בְּצִאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְאֲשֶׁר שָׁכַר
עֲלֶיךָ אֶת־בְּלֶעַם בֶּן־בְּעֹז מִפְתּוֹר אֶרֶץ נִהְרִים לְקַלְלֶךָ" (דברים כג ד). הם גם
נענשים כמו סדום. "לֵךְ חֵי־אֲנִי נָא" ה' צְבֹאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל **כִּי־מוֹאֵב
כַּסְדָם תִּהְיֶה וּבְנֵי עַמּוֹן עַמְמָהּ** מִמֶּשֶׁק חָרֹל וּמִכְרֶה־מָלֶח וּשְׂמֵמָה עַד־עוֹלָם
וְשֹׁאֲרֵית עַמִּי יִבְאֹם וְיִתֵּר גּוֹי גּוֹי יִנְחָלוּם" (צפניה ב ט).

שלושת העמים הללו – התיקון העליון

כתב הבן איש חי בספר בניהו בן יהודה "לא זכו ישראל לרשת עמון ומואב ואדום, מפני כי אלו הם כנגד שלשה ספירות חכמה בינה ודעת דקליפה, והם קשים יותר מחמת גובהן, ולא היו ישראל יכולים לשלוט בהם, ולא שלטו אלא על שבעה עממין שהם כנגד שבעה ספירות

משה לא תכנן להתיישב בארץ סיחון ועוג

נחלת ישראל - גם עבר הירדן

בגבולות ההבטחה שה' הבטיח לאברהם נמצאת גם עבר הירדן המזרחית. "ביום ההוא קרת ה' את אברהם ברית לאמור לירעך נתתי את הארץ הזאת מנהר מצרים עד הנהר הגדל נהר פרת" (בראשית ט) כך חוזר משה ואומר לבני ישראל לפני חטא המרגלים "פנו וסעו לכם ובאו הר האמרי ואל כל שכיניו בערבה בהר ובשפלה ובנגב ובחוף הים ארץ הפנימי והלבנון עד הנהר הגדל נהר פרת". (דברים א).

עשרה עממים או שבעה

העמים שמוזכרים בברית בין הבתרים הם עשר "אֶת הַקְּנִי וְאֶת הַקְּנִיָּה וְאֶת הַקֶּדְמֹנִי: וְאֶת הַחֲתִי וְאֶת הַפְּרִי וְאֶת הַרְפָּאִים: וְאֶת הָאֶמְכָּרִי וְאֶת הַקְּנֻעֲנִי וְאֶת הַגִּרְגָּשִׁי וְאֶת הַיְּבֻסִי". וברש"י "עשר אומות יש כאן ולא נתן להם אלא שבעה גוים. והשלישה אדום ומואב ועמון, והם קני קניזי וקדמוני עתידים להיות ירושה לעתיד שנאמר 'אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם' (ישעיה יא). לכן ה' אומר למשה 'אל תתגר בם מלחמה' לא באדום, לא בעמון ולא במואב. עכשיו הם מווגנים, ובעתיד יהיו ירושה לישראל.

רצה משה שכל ישראל יהיו יחד בעבר הירדן
המערבי

על פי זה מסביר הרמב"ן (במדבר כא כא) שמושה לא רצה להתיישב כלל בעבר הירדן המזרחי. ולכן הוא הציע שלום לסיחון ועוג. "אף על פי שלא נצטוו לשלוח להם לשלום פתחו להם בשלום". אע"פ שעל פי ברית בין הבתרים "ארץ סיחון ועוג ירושתם של ישראל היתה כי לאמורי היא, והיה מן הדין שאם יענו שלום ופתחו להם שיהיה כל העם הנמצא בה להם למס ועבדים?"

עם זה ידע משה שעם ישראל לא יכבשו כעת את כל עשרה עממים, כיון שחטאו בחטא המרגלים. ורצה משה שכל עם ישראל ישבו בעבר הירדן המערבי. **כדי שיהיו אחד את השני ויהיה מושבם יחד.** "הלא תראה שאם לא בקשוהו ממנו בני גד ובני ראובן לא היה מניח שם אדם אלא שתהיה לחרבה. וכן שנוי בספרי (תבא רצט) לתת לך, פרט לעבר הירדן שנטלת מעצמך".

יש יותר קדושה בעבר הירדן המערבי

מסביר הרמב"ן שיש יותר מעלה בעבר הירדן המערבי **"שהיא הארץ הטובה אשר היא זבת חלב ודבש"**. והיא לא רק טובה מבחינת טיב הארץ הגשמית אלא גם רוחנית וכן אמרו חז"ל: (במד"ז, ח): "ארץ כנען מקודשת מעבר הירדן - ארץ כנען כשרה לבית שכינה, ואין עבר הירדן כשר לבית שכינה". הבטחת ה' לאברהם - בעבר הירדן המערבי

לכן ה' מבטיח לאברהם את ישראל בשכם ולא בעבר הירדן המזרחי. ויַעֲבֹר אַבְרָם בְּאֶרֶץ עַד מְקוֹם שָׁכֵם עַד אֵלוֹן מוֹרֶה וְהַכְנִיעֵנִי אִזְּ בְּאֶרֶץ: וַיֵּרָא ה' אֶל אַבְרָם וַיֹּאמֶר לִירֵדְךָ אֶתְּךָ אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת וְיָבִין שֵׁם מִזְבֵּחַ לַה'

"וכמו שהשכינה
 אינה בשלימות
 כל עוד שמקום
 בית המקדש
 אינו בשלימות
 על מכונו, כן
 השכינה גם כן
 אינה בשלימות
 כל זמן שארץ
 ישראל אינה
 שלימה בכל
 גבוליה...
 ושישראל
 שוכנים כל אחד
 ואחד בחלקו
 המגיע לו כפי
 חלק גבולו
 האמיתי"

סיפורים על הרב זצ"ל

ערבות הדדית

אנחנו גרים באיתמר, ובכל פעם שהיה אירוע ביטחוני או חלילה פיגוע היינו הולכים לרב זצ"ל ושואלים מה ניתן לעשות, והרב תמיד חזר על אותו דבר: סעודה שלישית משותפת ולהרבות בגמילות חסדים. זה היה דבר שחשוב לרב, ערבות הדדית.

בתקופה מסוימת היו ביישוב הר ברכה שלושה אסונות בתקופה לא ארוכה, שלושה תינוקות שנפטרו בפתאומיות. הרב ייעץ לתושבים לשים במקום מרכזי מקרר עם מצרכי מזון, שיהיה לאנשים שנתקעים.

(הרבנית ברכה ימין)

אילו לא באנו לבית הכלא אלא בשביל זה – דינו

הרה"ג חכם יהודה צדקה זצ"ל היה מספר על כליאתו של הרב מרדכי אליהו זצ"ל בבית הכלא בצעירותו. הוא סיפר כי באותם ימים העיתונות תיארה את התוכנית של הרב אליהו וחבריו בצבעים קודרים, כאילו הם רצו לפוצץ את הכנסת, ועל כך נדונו למאסר. ביניהם היה הרב שניידן למאסר של תשעה חודשים.

כשהם היו צריכים להגיע לכלא, הכין מפקד הכלא כוח מיוחד ל"טרוריסטים" שרצו לפוצץ את הכנסת. שוטרים גברתנים במיוחד עם אלות וכו' עמדו בשער והתכוונו לגרוע מכל.

כשהרב הגיע עם החברים שלו לכלא, ראה המפקד בחורים צנומים עם מאור פנים באים בשערי בית הכלא ולא ידע את נפשו. הוא החליט שהוא חייב להבין מה הסיפור עם הבחורים הללו שכל המדינה רועדת מפניהם. מי הם? מאיפה כוחם? מה פתאום הם רוצים לעשות פעולת טרור כל כך קשה? הוא התחיל ליצור קשר עם הבחורים, וביניהם עם הרב אליהו, בתקופת המאסר שלו שהייתה הכי ארוכה, תשעה חודשים.

בחודשים הללו למד מפקד הכלא כי כל הפעולה שלהם נבעה מאהבת ישראל, מהרצון לשמור על קדושת ישראל. הוא למד מהם על אכפתיות, על הערבות של יהודי ליהודי, על החשיבות של כל מצווה שיהודי עושה. וכשהגיע זמנם של האסירים להשתחרר הוא אמר להם כי הוא החליט לחזור בתשובה בעקבות ההיכרות אתם.

אמר על זה אחר כך הרב: אילו לא באנו לבית הכלא אלא בשביל להחזיר בתשובה את המפקד של הכלא – דינו.

(הרב ברוך שרגא, אב"ד לממונות, ירושלים)

תחתונות שהם חסד גבורה תפארת נצח הוד יסוד מלכות, אבל לעתיד בשלימות התיקון בביאת מלך המשיח שיבא במהרה בימינו אמן, ישלטו גם על עמון ומואב ואדום, כי יתגברו גם על הראש דקליפה" (בן יהודה סוטה לד. וראה עוד ליקוטי תורה להאר"י ז"ל דברים, ואגרא דכלא שג.).

תיקון של שלוש המדרגות העליונות

התיקון הזה הוא הכרחי. כך מביא בספר "אהלי שם" (קרח) כי שלוש העומדים קני' קנאי קדמני הם בגימטריה ישראל (541). ובשל"ה הקדוש כתוב כי "ישראל" עולה בגימטריה ר"ת של עשר הספירות כח"ב גג"ת נה"מ (541) ועל כן חייבים ישראל גם את שלוש המדרגות הרוחניות הראשונות שבזכותן כובשים את ארצותם ומתקנים גם את שלוש העמים הללו.

שלוש המדרגות העליונות – תיקוני מוחין

ובספר "צמח צדיק" כותב כי שלוש האמונות הללו מתחילות באות ק', וכתב "על ידי שישאל משלשין בשלש קדושות לקדוש שהם גם כן ג' קופי"ן, מבטלין הג' קליפות של ג' קופי"ן הנ"ל". שבשלוש הקדושות הללו אנו מבינים כי מלוא כל הארץ כבודו. לכן אומרים את שלוש הקדושות הללו ב"ובא לציון גואל", כי כשישראל זוכים לגאולה פיזית, הם זוכים לגאולה רוחנית והיא ההבנה שמלוא כל הארץ כבודו. ממילא מתבטלת קליפת סדום וקליפת קניז וקדמוני ומתקיים "כִּי מָלְאָה הָאָרֶץ דַּעַה אֶת ה' פִּמְיָם לִפְנֵי מִכְסֵּיהֶם" (ישעיה פרק יא ט).

בני ראובן וגד הקדימו את זמנם

כדי לתקן את שלוש הספירות הגבוהות של הדעת צריכים ישראל להגיע לדעת עליונה, וכדי להגיע לשם הם צריכים מדרגה גבוהה יותר בדעת דקדושה. את הדעת הזו לא היה לבני ישראל בכניסה לארץ ישראל בזמן משה רבינו, ולכן ציווה אותו ה' לא להתגרות במ ולא לערוך איתם מלחמה. אבל לעתיד לבא יהיה לעם ישראל את היכולת להתגבר עליהם בזכות דעת דקדושה. וכאשר נזכה למדרגה הרוחנית הזו נזכה גם לירש את הארץ הגשמית העשירה מאוד של עמון ומואב ואדום ולא להפגע מכך.

שלמות השכינה

כן כתב הרב אברהם אזולאי (סבו של החיד"א) בספר 'חסד לאברהם' (מעין ג' נהר ז'): "וכמו שהשכינה אינה בשלימות כל עוד שמקום בית המקדש אינו בשלימות על מכונו, כן השכינה גם כן אינה בשלימות כל זמן שארץ ישראל אינה שלימה בכל גבוליה, שהוא מנחל מצרים עד הנהר הגדול נהר פרת, ושישראל שוכנים כל אחד ואחד בחלקו המגיע לו כפי חלק גבולו האמיתי". וכן כתב החתם סופר: "אי אפשר להיות גאולה שלימה אלא אם כן נזכה גם לירושל קניז וקדמוני שהוא אדום ועמון ומואב (ב"ר מ"ד כ"ג). ויהי רצון שנזכה לירושל זאת שמביאה את עם ישראל לדרגתו הגבוהה. אמן ואמן.

תשובה כהלכה

והערת לו בדרך נעימה והוא ביקש שאפסיק להעיר ושהוא ילד גדול. עכשיו נולדה לנו ילדה וחשוב לי לגדל אותה בבית של תורה, חסד ומצוות. אין עלי לנהוג עם בעלי"א את יכולה ללכת במקומו לשיעורי תורה או לתפילות במניין. זה בוודאי יביך אותו ואולי יעורר אותו. [להרבות בבית שמחה. אל תעירי לו הערות. ג] חשוב מאוד לתת לו הערות חיוביות מכל הלב ובשמחה על מה שהוא כן עושה. [ד] להתפלל עליו מאוד מאוד בעיקר בהדלקת נרות ובשעות רצון אחרות.

סמכות הורית. מה הרב חושב בקשר לשירות לאומי בכפר נוער בסיכון, שאדריך את הבנות אבל במסגרת יהיו גם בנים? אני יודעת להציב גבולות ברורים, אך רציתי לדעת אם יש בעיה הלכתית. יש מקומות שבהם שירות לאומי הוא סכנה. אחד מהם הם כפרי נוער בסיכון. צריך ללכת רק למקום שאין על הבת שום סמכות שיכולה לומר לה מה לעשות. רק סמכות של ההורים, שלא ייווצר מצב שבו גבר הוא בעל סמכות עליך.

לא pes יחוד. האם מותר לבנות לעלות על טרמפים מבחינת צניעות? בנוסף אני מבקשת לדעת בנושא ייחוד בטרמפים: א. בת אחת עם בן אחד ביום או בלילה בכבישים סואנים. ב. בת אחת עם בן אחד בכבישים שקטים יחסית ביום או בלילה. ג. בת אחת עם בן אחד בלילה בכבישים של יהודה ושומרון, שבהם חיילים מגיעים לבדוק כל רכב שעוצר. ד. באופן כללי, כמה בנים וכמה בנות זה ייחוד? במקומות מיוחדים ביו"ש שבהם אין נסיעות סדירות – מותר בתנאים מאוד מיוחדים ובמשנה זהירות, בהתאם למקום ולזמן. בוודאי לא בצומת חשון באמצע הלילה. תמיד כדאי שכן יושיט את היד לעצור את הרכבים, אם יש אחד כזה בטרמפאידה באותו זמן. בעניין הייחוד: א. בסדר, ובלבד שלא יהיה ביניהם דיבור ממושך או ישיבה של קירוב דעת ב-ג. ביום בסדר, בלילה לא טוב אלא אם כן זה מקום שמסוכן לעצור בו, כגון ביהודה ושומרון. ד. בת אחת או יותר עם בן אחד במקום מבודד או נעול נחשב ייחוד.

סמכה קנאית. בעלי לא מקפיד על תפילות, ציצית ואפילו בהושענא רבא הוא לא הלך ללימוד. יש לצין שבעבר היה מקפיד. מאוד חשוב לי שיחזור לעשות זאת